בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ"ק מו"ר
הָרַה"צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער** שְׁלִיט"א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן רס"ד ו פָּרָשַׁת רְאֵה – מְבָרְכִין חֹדֶשׁ אֱלוּל תשפ"ו

אִשָּׁה

כֹּחוֹת מְיֻחָדִים

* * *

מו"ר שְׁלִיט"א אָמַר, שֶׁהָיָה מוֹהֲרָא"ש זי"ע רָגִיל לוֹמַר: **"אִם הָאִשָּׁה חֲכָמָה - הִיא יְכוֹלָה לִפְעֹל אֶת הַכֹּל אֵצֶל בַּעְלָהּ"**; כִּי אִם הָאִשָּׁה מַעֲנִיקָה הַרְבֵּה יַחַס וּתְשׂוּמַת־לֵב לְבַעְלָהּ, וְנִזְהֶרֶת מִלְהַשְׁמִיעַ לוֹ בִּקֹּרֶת, **סוֹף כָּל סוֹף הוּא יִתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי, וְכַמַּיִם הַפָּנִים אֶל פָּנִים יַחֲזִיר הֶמּוֹן חֵם וְאַהֲבָה!**

כִּי הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְחַפֵּשׂ בְּכָל פַּעַם מֶחָדָשׁ אֵיךְ לָתֵת תְּשׂוּמַת־לֵב לְבַעְלָהּ וְלִהְיוֹת רְגִישָׁה לְעִנְיָנָיו וְכוּ', וּתְשַׂמַּח אוֹתוֹ, וּמְמַלְּא הוּא יִתְהַפֵּךְ אֵלֶיהָ לְגַמְרֵי, וְיִהְיֶה לָהֶם גַּן־עֵדֶן בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי דַּיְקָא בָּאִשָּׁה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ מְיֻחָד לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד אֶת בַּעְלָהּ, וְלָתֵת לוֹ הֶמּוֹן אֱמוּן וּבִטָּחוֹן עַצְמִי, וְכָךְ יִבְנוּ יַחְדָּיו בַּיִת שֶׁל גַּן־עֵדֶן.

וְהִבְהִיר מו"ר שְׁלִיט"א, שֶׁאֵין הַדָּבָר שׁוֹלֵל מִן הַבַּעַל אֶת אַחֲרָיוּתוֹ הַמְלֵאָה עַל עִנְיְנֵי הַבַּיִת, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (ראש הַשָּׁנָה ו:): 'אִשָּׁה - בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ'; בַּעַל צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ! וּמִלְּבַד תְּמִיכָה כַּלְכָּלִית שֶׁחַיָּב לְכַלְכֵּל אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁהִתְחַיֵּב בַּכְּתֻבָּה "אָנָא אֶפְלָח וְאוֹקִיר וְאֵיזוֹן וַאֲפַרְנֵס יָתֵיכִי" [וַאֲנִי אֶעֱבֹד וַאֲכַבֵּד וְאָזוֹן וַאֲפַרְנֵס אוֹתָךְ], **יֶשְׁנוֹ חִיּוּב הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה - לְפַרְנֵס וּלְכַלְכֵּל אוֹתָהּ נַפְשִׁית, וּלְחַזֵּק אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי חִזּוּק וְלִתְמֹךְ בָּהּ בְּכָל מִינֵי תְּמִיכָה כְּשֶׁזְּקוּקָה לְכָךְ!** וְזוֹ עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְרַבֵּנוּ ז"ל כְּבָר הִזְהִירָנוּ עַל כָּךְ מְאֹד (עַיֵּן שִׂיחוֹת הַר"ן, סִימָן רסד).

וְהִמְתִּיק מו"ר שְׁלִיט"א הָעִנְיָן בְּתוֹךְ לְשׁוֹן הַכְּתֻבָּה "אֲנָא אֶפְלַח וְכוּ' וְאֵיזוֹן יָתֵיכִי", שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ הַבָּנָה נוֹסֶפֶת מִלְּבַד עִנְיַן שֶׁל 'אֵיזוֹן' - לְשׁוֹן פַּרְנָסָה, שֶׁמָּנַח בָּזֶה כַּמָּה צְרִיכִים לִתֵּן אֹזֶן קַשֶּׁבֶת לְמַה שֶּׁהָאִשָּׁה רוֹצָה לְסַפֵּר, וְיֵטֶה אָזְנוֹ לְהָבִין אֶת צָרְכָּהּ וּלְמַלְאוֹת רְצוֹנָהּ, וְזֶה חֵלֶק עָצוּם בְּשָׁלוֹם־בַּיִת - שֶׁיִּהְיֶה לַבַּעַל וְלָאִשָּׁה 'אֹזֶן קַשֶּׁבֶת' אֶחָד לַשֵּׁנִי, לִשְׁמֹעַ בְּסַבְלָנוּת מַה יֵּשׁ לַשֵּׁנִי לְסַפֵּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכּוּ לְזִוּגִיּוּת בְּרִיאָה וּנְכוֹנָה.

וּפַעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו"ר שְׁלִיט"א בְּשֵׁם אִשְׁתּוֹ שֶׁרָאֲתָה אֶת הַשִּׂיחָה שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, שֶׁבְּגוּף שֶׁיִּהְיֶה לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן - הַתּוֹלָעִים לֹא יִגְּשׁוּ אֲלֵיהֶם בַּקֶּבֶר, וְאִם־כֵּן הַאִם שַׁיָּךְ לְאִשָּׁה לִלְמֹד לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן?...

עָנָה וְאָמַר מו"ר שְׁלִיט"א: **חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים** (בְּרָכוֹת כד.): **'אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ', וְעַל־כֵּן אִשָּׁה שֶׁתּוֹמֶכֶת וְעוֹזֶרֶת לְבַעְלָהּ לִלְמֹד לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן וּלְקֵיֵּם עֲצוֹת רַבֵּנוּ זַ"ל, הֲרֵי הִיא חֵלֶק מִבַּעְלָהּ מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ב, כג): **"עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי"; וְעַל־כֵּן עוֹלָה עִמּוֹ לְקַבֵּל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּדִיּוּק כְּמוֹ בַּעְלָהּ, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ הַמּוֹן פְּעָמִים מִפִּי מוֹהֲרָא"ש זי"ע, שֶׁאִשָּׁה הַתּוֹמֶכֶת בְּבַעְלָהּ וְעוֹזֶרֶת לוֹ לִנְסֹעַ לְאוּמָן עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, הֲרֵי הִיא מְקַבֶּלֶת כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּדִיּוּק כְּמוֹ בַּעְלָהּ, וְזוֹ יְדִיעָה חֲשׁוּבָה מְאֹד לְנָשִׁים לָדַעַת, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁהֵן לֹא מְחֻיָּבוֹת בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּבִשְׁאַר מִצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בַּזְּמַן וְכוּ', אֲבָל בָּזֶה שֶׁתּוֹמְכוֹת בְּבַעֲלֵיהֶן לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְקַיֵּם כָּל הַמִּצְווֹת, זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הֵן לוֹמְדוֹת וּמְקַיְּמוֹת מַמָּשׁ, וְאַשְׁרֵי הָאִשָּׁה שֶׁתָּמִיד מַשְׁמִיעָה לְבַעְלָהּ כַּמָּה חָשׁוּב לָהּ לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁלּוֹ, כִּי בָּזֶה נוֹתֶנֶת כֹּחַ גָּדוֹל לְבַעְלָהּ לְהַמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְאָז שְׂכָרָהּ כְּפוּל וּמְכֻפָּל בְּאֵין שִׁעוּר וְעֵרֶךְ כְּלָל!**

וְעַל־כֵּן - סִיֵּם מו"ר שְׁלִיט"א וְאָמַר לְאוֹתוֹ בַּעַל - תּוּכַל לְהַגִּיד לְאִשְׁתְּךָ שֶׁאֵין מִן הַצָּרָךְ לָהּ לִלְמֹד לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן כְּדֵי לְקַבֵּל הַתִּקּוּנִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה בֵּינֵיכֶם, וְתִרְאֶה לְחַלֵּק עִמָּהּ קְצָת מֵ'הַנֵּי מִילֵי מְעַלְיֵיתָא' שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לִקְרֹא וְלִשְׁמֹעַ בְּכָל עֵת, וְאָז

אַתֶּם שֶׁתְּפִים גְּמוּרִים בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְחֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ, וְתִזְכּוּ לְכָל טוּב בָּזֶה וּבַבָּא לָנֶצַח!

וּבְפַעַם אַחֶרֶת נִשְׁאַל מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אוֹדוֹת תַּפְקִיד הָאִשָּׁה בְּזֶה הָעוֹלָם, הַאִם עִקַּר תַּכְלִיתָהּ לְהַשְׁפִּיעַ לְטוֹבָה עַל בַּעְלָהּ וִילָדֶיהָ וְלַעֲזֹר לָהֶם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל לְעַצְמָהּ אֵין לָהּ תַּפְקִיד מְיֻחָד כִּי הִיא בְּרִיאָה חִיצוֹנִית, אוֹ שֶׁהַהַגְדָּרָה הַזּוֹ אֵינָהּ נְכוֹנָה?

עָנָה וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁהַתְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה זוֹ כְּתוּבָה בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית בִּבְרִיאַת הָאִשָּׁה (בְּרֵאשִׁית ב, יח): **״לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ״**; הֲרֵי מְפֹרָשׁ שֶׁתַּכְלִית בְּרִיאַת הָאִשָּׁה הָיְתָה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֵזֶר לְבַעְלָהּ, וְ׳עֵזְרָה׳ אָכֵן הַכַּוָּנָה לַעֲזֹר לוֹ בְּכָל עִנְיָנָיו לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, אֲבָל נְקֵדָּה אַחַת הַמְזֻכֶּרֶת בַּשְּׁאֵלָה הַנַּ״ל: לְחַשֵּׁב שֶׁהָאִשָּׁה הִיא **׳בְּרִיאָה חִיצוֹנִית׳** שֶׁנִּבְרְאָה אַחַר בְּרִיאַת הָאָדָם כְּדֵי לְשָׁרֵת אֶת הָאָדָם וְאֵין לָהּ חֶשְׁיבוּת וּמַעֲמַד כְּשֶׁלְעַצְמָהּ, זוֹ **טָעוּת!** כִּי שְׁנֵיהֶם - הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה - הֵם בְּעֶצֶם בְּרִיאָה אַחַת, כִּי בַּתְּחִלָּה הָיוּ מַמָּשׁ אָדָם אֶחָד עִם דּוּ־פַּרְצוּפִין (בְּרָכוֹת סא.), רַק אַחַר־כָּךְ רָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁתִּהְיֶה עֵזֶר ״כְּנֶגְדּוֹ״, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה מְמוּלוֹ מַמָּשׁ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכּוּ לְמִלְאוֹת תַּפְקִידָם בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל־כֵּן נִסַּר אוֹתָם וּבָנָה אֶת הָאִשָּׁה לְפַרְצוּף נִפְרָד לְגַמְרֵי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אַחַר־כָּךְ (שָׁם, כב-כג): ״וַיִּבֶן ה׳ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם, וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת״; וְעַל־כֵּן זוֹ טָעוּת לַחֲשֹׁב כְּאִלּוּ הָאִשָּׁה הִיא בְּרִיאָה ׳שְׁנִיָּה׳ וְ׳חִיצוֹנִית׳ לְגַמְרֵי שֶׁנִּבְרְאָה אַחַר הָאָדָם כְּדֵי לְשָׁרְתוֹ, כִּי בְּרִיאָתָם הָיְתָה ״אַחַת״, בְּאַחְדוּת גְּמוּרָה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם ״יַחְדָּיו״ עוֹשִׂים אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁלָּהֶם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לִשְׁלֵמוּתָם, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁבְּגוּפָם הֵן נִפְרָדִים לִשְׁנֵי פַּרְצוּפִים שׁוֹנִים - בִּנְשָׁמָתָם הֵם מְאֻחָדִים בְּאַחְדוּת גְּמוּרָה!

סִיֵּם מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א וְאָמַר, שֶׁבְּתוֹךְ דִּבּוּרִים אֵלּוּ מָנַח כָּל הַסּוֹד שֶׁל זוּגִיּוּת וּשְׁלוֹם־בַּיִת, כִּי כָּל הַבְּעָיוֹת שֶׁבְּנֵי־אָדָם סוֹבְלִים מִבְּנֵי־זוּגָם - בַּעַל מֵאִשְׁתּוֹ וְאִשָּׁה מִבַּעְלָהּ - הַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּרוּר לָהֶם הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל נְשָׁמָה אַחַת, וּמִזֶּה נוֹבֵעַ שֶׁהָאֶחָד רוֹצֶה לְהִשְׁתַּלֵּט עַל הַשֵּׁנִי, וְנִדְמֶה שֶׁאֶחָד מַפְרִיעַ לַשֵּׁנִי וְכוּ׳, אֲבָל מִיָּד כְּשֶׁמְּבִינִים שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת אַחְדוּת אַחַת, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲזֹר לַשֵּׁנִי לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּתוֹ - כְּבָר שׁוֹרֶה רֹגַע וְשִׂמְחָה בְּכָל הַבַּיִת, וְאֶחָד תָּמִיד מְנַסֶּה לַעֲזֹר לַשֵּׁנִי, וְשׁוֹרֶה הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא בְּבֵיתָם; אַשְׁרֵי לָהֶם!

***

יַבְנְאֵל

אַרְצוֹת הַחַיִּים!

* * *

מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אָמַר, אֲשֶׁר מוֹהֲרָא״שׁ זי״ע פָּתַח לָנוּ אֶת שַׁעֲרֵי הַגַּן־עֵדֶן **בְּיַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב** [וְנִקְבְּעוּ לָהּ שְׁנֵי כִּנּוּיִים נוֹסָפִים עַל־יְדֵי מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: ׳עִיר שׁוֹמְרֵי הַלָּשׁוֹן׳ וְ׳עִיר הַשִּׂמְחָה׳], וְהַזּוֹכֶה לְטָעֹם טַעֲמָהּ הַנָּעִים וְהֶאָהוּב - כְּבָר קָשֶׁה לוֹ לְהִתְיַשֵּׁב עִם מַשֶּׁהוּ אַחֵר... וְהוּא בִּכְלָל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפה) עַל הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי לא, יח): ״טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ״, הַיְנוּ תֵּכֶף כְּשֶׁטּוֹעֲמִין טַעַם הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁ״טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ״ - טַעַם סְחוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַיְנוּ תּוֹרָתוֹ, הוּא טוֹב, אֲזַי שׁוּב לְעוֹלָם ״לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ״, כִּי תָּמִיד תָּאִיר לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁטָּעַם אֶצְלוֹ, אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה וְכוּ׳, עַיֵּן־שָׁם.

וְכֵן הוּא לְעִנְיַן מַחֲנֵנוּ הַקָּדוֹשׁ - **יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב**, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְטָעֹם טַעַם אֲמִתִּי שֶׁלָּהּ, כְּבָר אִי־אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְיַשֵּׁב עִם מַשֶּׁהוּ אַחֵר, וְתָמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ מֵאִיר לוֹ הַטַּעַם הַמָּתוֹק וְהַנִּפְלָא שֶׁטָּעַם שָׁם.

וּפַעַם כְּשֶׁשָּׁרְנוּ עִם מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אֶת הַנִּגּוּן ״הַגָּלֶה נָא״ (עִם הַתְּנוּעָה שֶׁהָיָה רָגִיל אָבִיו רַבִּי בִּנְיָמִין בֵּיינִישׁ זַ״ל לְשִׁיר), עָנָה וְאָמַר שֶׁהֵאִיר ה׳ עֵינָיו שֶׁתַּבוֹת הַגָּלֶ״ה נָ״א בְּגִימַטְרִיָּא **יַבְנְאֵ״ל** (עִם הַכּוֹלֵל), כִּי שָׁם הַמָּקוֹם שֶׁאָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לְגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם רַק יְכַוֵּן אֶת עֵינָיו וְיַטֶּה אֶת אָזְנָיו לְגַדֵּל הַקְּדֻשָּׁה הַגְּנוּזָה שָׁם.

גַּם הִמְתִּיק מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א רֶמֶז בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק שֶׁבּוֹ מֻזְכָּר שֵׁם הָעִיר יַבְנְאֵל בַּחֲלוּקַת הָאָרֶץ לְשֵׁבֶט נַפְתָּלִי (יְהוֹשֻׁעַ יט, לג): ״וְיַבְנְאֵל עַד לַקּוּם״; שֶׁמֵּהָעִיר יַבְנְאֵל אֶפְשָׁר לָאָדָם לְקַבֵּל כֹּחוֹת מְיֻחָדִים בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָקוּם מִכָּל נְפִילוֹתָיו וְלַעֲמֹד חָזָק עַל רַגְלָיו. גַּם ׳עַד לַקּוּם׳ הוּא צָרוּף דַּ״ע לקו״מ, כִּי מִישִׁיבַת יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב אֶפְשָׁר לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד לִלְמֹד סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן - **לקו״מ** - עַד שֶׁיֵּדַע אוֹתוֹ עַל בּוּרְיוֹ.

וְהָיָה מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א רָגִיל לְעוֹרֵר בְּחוּרֵי בַּר־מִצְוָה עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁלָּהֶם לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בְּיַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב, כִּי הֲלֹא יַבְנְאֵל הִיא מִן הָעֲיָרוֹת שֶׁל שֵׁבֶט נַפְתָּלִי בַּחֲלוּקַת הָאָרֶץ, וְרַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מז) שֶׁ׳נַּפְתָּלִי׳ אוֹתִיּוֹת ׳תְּפִלִּין׳, וּתְפִלִּין הֲרֵי הֵם סִימָן עַל דְּבֵקוּת (שָׁם סִימָן לח), עַל־כֵּן אַשְׁרֵי חֶלְקָן בַּר־מִצְוָה

שֶׁזּוֹכֶה לְהַתְחִיל קִיּוּם מִצְוָה זֹאת בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת הָעִיר יַבְנְאֵל.

וְסִפֵּר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁבְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מוֹהֲרָא״שׁ זי״ע גָּר בְּחוּץ־לָאָרֶץ, הָיָה רָגִיל לוֹמַר, שֶׁבִּשְׁעַת אֲמִירַת ׳הַלֵּל׳, בַּאֲמִירַת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קטז, ט): ״אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה׳ **בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים**״, צְרִיכִין לְכַוֵּן עַל ״יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב״, כִּי שָׁם גְּנוּזִים אוֹצְרוֹת הַחַיִּים, וְהָעִיר יַבְנְאֵל מְרֻמֶּזֶת בְּדִבְרֵי הַנָּבִיא (הוֹשֵׁעַ ב, א): ״וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי״ - ׳**בְּנֵי אֵל חָי**׳ אוֹתִיּוֹת ׳**יַבְנְאֵל חָי**׳, כִּי שָׁם גְּנוּזִים אוֹצְרוֹת הַחַיִּים; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָגוּר בָּהּ, וַאֲפִלּוּ לְהִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבָּהּ וּלְחַפֵּשׂ קְדֻשָּׁתָהּ, כִּי אֶל רַב אוֹר הַצָּפוּן וְהַגָּנוּז יִזְכֶּה בָּזֶה וּבַבָּא לָנֶצַח!

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁעַל־כֵּן אֵין זֶה חִדּוּשׁ שֶׁיֶּשְׁנָן כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים לְמִצְא דִּירָה הֲגוּנָה וּלְהִתְיַשֵּׁב בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ זוֹ, כִּי זֶה חֵלֶק מִן הַמְּנִיעוֹת שֶׁרַק מַגְבִּירוֹת אֶת הַחֶשֶׁק וְהַכְּסוּפִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סו), וּמִי שֶׁהוּא חָזָק בִּתְפִלָּה, וּמְפָרֵשׁ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עַל לִבּוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, בְּוַדַּאי יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְיִזְכֶּה לִמְצֹא דִּירָה נָאָה וּרְחָבָה, וְיִזְכֶּה לְיִשּׁוּב טוֹב וּמְצֻלָּח בָּעֲיָרָה קְדוֹשָׁה זוֹ שֶׁבָּהּ חַיִּים לְפִי לְמוּדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהוֹלְכִים לְאוֹרוֹ הַבָּהִיר, וּמִשָּׁם יוֹצֵא אוֹר הַצַּדִּיקִים הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ, אֲשֶׁר זֶה יָחִישׁ בִּיאַת גּוֹאֵל־צֶדֶק שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּאַרְעָא דְּגָלִיל (זֹהַר שְׁמוֹת ט.) בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

***

רֶכֶב

בֵּית־מִדְרָשׁ קָטָן...

* * *

מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אָמַר, שֶׁרֶכֶב אֵינֶנּוּ נִכְלָל בְּגֶדֶר ׳מוֹתָרוֹת׳ כְּלָל וּכְלָל, כִּי הוּא דָּבָר חָשׁוּב וְנִצְרָךְ מְאֹד לְמִשְׁפָּחָה יְהוּדִית כְּדֵי לְאַפְשֵׁר לָהֶם לְקַיֵּם הֶמּוֹן מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְגַם לַחֲסֹךְ הַרְבֵּה זְמַן שֶׁל בְּטוּל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וּבִלְבַד שֶׁאָדָם יְנַהֵג אֶת רִכְבּוֹ בִּזְהִירוּת רַבָּה מְאֹד, כִּי רֶכֶב עָלוּל לִהְיוֹת כְּלִי מַשְׁחִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִם שׁוֹמֵר עַל כָּל חֻקֵּי הַתְּנוּעָה וְנִזְהָג כָּרָאוּי - לְלֹא מְהִירוּת מֻפְרֶזֶת וְכוּ׳, מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רֶכֶב מִשֶּׁלּוֹ.

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁכְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֶכֶב פְּרָטִי, זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת ׳חֲדַר הִתְבּוֹדְדוּת׳ מְעֻלֶּה בְּיוֹתֵר, כִּי פְּעָמִים רַבּוֹת אֵין הָאָדָם נוֹסֵעַ עִם שְׁאָר אֲנָשִׁים, וְיוֹצֵא הַרְבֵּה שֶׁנּוֹהֵג הָאָדָם לְבַדּוֹ, וְהוּא זְמַן מְעֻלֶּה לְהִתְבּוֹדֵד אָז אֶל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ...

הֲרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן עדר): ׳טוֹב מְאֹד לְהָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶדֶר מְיֻחָד לוֹ לְבַדּוֹ לַעֲסֹק שָׁם בַּעֲבוֹדַת ה׳ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וּבִפְרָט הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין בְּוַדַּאי חֶדֶר מְיֻחָד׳; וְהִנֵּה לָאו כָּל אֶחָד זוֹכֶה לָזֶה (וְאֵכֶן כְּדַאי לְאָדָם מְאֹד כְּשֶׁהַדָּבָר אֶפְשָׁרִי לוֹ, כְּגוֹן בְּעֵת בְּנִיַּת בַּיִת - שֶׁיִּתְכַּוֵּן גַּם חֶדֶר מְיֻחָד לַעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרֵךְ), אֲבָל רֶכֶב הֲרֵי יֶשְׁנוֹ לְרֹב בְּנֵי אָדָם, וְאִם כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ ׳חֲדַר הִתְבּוֹדְדוּת׳... יֹסֶף עִם רִכְבּוֹ לְאֵיזֶה מָקוֹם פָּנוּי, וְהִנֵּה חֵם מְאֹד בַּחוּץ, אֲזַי יִשָּׁאֵר בָּרֶכֶב, יַדְלִיק אֶת הַמַּזְגָּן, וְיִשְׁפֹּךְ נַפְשׁוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְפִלָּה וּתְחִנָּה... וְיָכוֹל לְצַעֵק ׳עַד לַשָּׁמַיִם׳ - אַף־אֶחָד לֹא יִשְׁמָע... אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַיֵּם זֹאת!

גַּם אָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א עֵצָה נִפְלָאָה - לְהַחֲזִיק בָּרֶכֶב כַּמָּה סְפָרִים בְּפוֹרְמָט קָטָן, וּבְכָל פַּעַם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲצֹר אֶת הָרֶכֶב, כְּגוֹן בַּעֲמִידָה בִּרְמְזוֹר וְכַדּוֹמֶה, יַחְטֹף כַּמָּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת אוֹ מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים... יֶשְׁנָם רַמְזוֹרִים שֶׁיְּכוֹלִים לָקַחַת כַּמָּה דַּקּוֹת, וּכְשֶׁעוֹצֵר אֶת הָרֶכֶב - מִיָּד מְחַשֵּׁב שֶׁהָרַמְזוֹר הַזֶּה ״שָׁוֶה שְׁנֵי פִּרְקֵי מִשְׁנָיוֹת״... וְאַף שֶׁמְּסָבִיב הָאֲנָשִׁים עַצְבָּנִיִּים שֶׁהָרַמְזוֹר אָרוֹךְ וְכוּ׳, וְלֹא יוֹדְעִים כְּבָר מַה לַּעֲשׂוֹת עִם עַצְמָם, הֲרֵי הוּא בְּתוֹךְ הַגַּן־עֵדֶן... הוּא חוֹטֵף עוֹד מִשְׁנָה וְעוֹד מִזְמוֹר...

וְאָמַר בְּדֶרֶךְ צְחוּת, שֶׁהַזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק סֵט מִשְׁנָיוֹת קָטָן בְּתוֹךְ הָרֶכֶב, מִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ הַכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק (בְּרֵאשִׁית מא, מג): ״וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ **בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה** אֲשֶׁר לוֹ״ - שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּתוֹךְ רִכְבּוֹ, וְזוֹכֶה לַהֲגוֹת בָּהֶן בְּכָל עֵת מְצֹא.

וְרָגִיל מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א לְיַעֵץ, שֶׁלֹּא כְּדַאי לִרְכֹּשׁ רֶכֶב יָשָׁן שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ עִמּוֹ כָּל כַּמָּה יָמִים אֶל הַמּוֹסָךְ, כָּל פַּעַם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן אַחֵר, כִּי הוּא בְּגֶדֶר ׳בּוֹר בְּלִי תַּחְתִּית׳, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק שֶׁיִּהְיֶה רֶכֶב טוֹב וְתַקִּין שֶׁיַּעֲבֹר בְּדִיקָה שֶׁל אָדָם מֻמְחֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם נְגִיעָה עַצְמִית בַּמְּכִירָה, כִּי כְּבָר קָרוּ מִקְרִים רַבִּים שֶׁהָרֶכֶב הָיָה מַבְרִיק מִבַּחוּץ עִם צְמִיגִים חֲדָשִׁים וְ׳טֶסְט׳ וְכוּ׳, אֲבָל הַפְּנִים שֶׁל הָרֶכֶב הָיָה רָקוּב לְגַמְרֵי, וְלָכֵן צְרִיכִים לִפְנֵי כֵן לֵילֵךְ לִבְדִיקַת מֻמְחֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָשִׂים מְעוֹתָיו עַל קֶרֶן הַצְּבִי. [וְאָמַר בַּהֲלָצָה, שֶׁלְּפִי דִּבְרָיו לְעֵיל, בִּרְכִישַׁת רֶכֶב רוֹכְשִׁים ׳בֵּית מִדְרָשׁ קָטָן׳... וְהִזְכִּיר הַפְּסוּקִים (תְּהִלִּים סח, יח - ה): ״**רֶכֶב** אֱלֹקִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן״; ״סֹלּוּ **לָרֹכֵב** בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ״].

וּבְעִנְיַן הַנְּהִיגָה לְאִשָּׁה, שֶׁיֵּשׁ הַשּׁוֹאֲלִים מִצַּד חֻמְרָא דְּאִיסּוּרָא שֶׁל מוֹהֲרַ״שׁ הַקָּדוֹשׁ זי״ע הָיְתָה שֶׁאַדְרַבָּה, יוֹתֵר צָנוּעַ לְאִשָּׁה לִנְהֹג וּלְהַגִּיעַ בְּרֶכֶב לִמְחוֹז חֶפְצָהּ, מִלְּהִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹבוֹת כָּל הַזְּמַן כְּדֵי לְסַדֵּר כָּל עִנְיָנֶיהָ, אוֹ לִנְסֹעַ בַּתַּחְבּוּרָה צִבּוּרִית וְכוּ׳, וְעַל כֵּן אֵין בָּזֶה צַד פְּרִיצוּת כְּלָל, וְאָמְנָם הוֹרָה מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁבְּעֵת לְמוּדֵי הַנְּהִיגָה, מִטַּעַם גְּדֶרֵי הַצְּנִיעוּת תִּלְמַד הָאִשָּׁה אֶת שִׁעוּרֵי הַנְּהִיגָה אֵצֶל מוֹרַת נְהִיגָה, וְלֹא אֵצֶל מוֹרֶה וְכוּ׳; אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְצַיֵּת לְכָל זֶה, וְיִסַּע עַל דְּרָכִים שְׁמוּרִים וְטוֹבִים, אָמֵן!

***

מַכְשִׁירִים טְמֵאִים

סוּר מֵרָע!

* * *

מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אָמַר, אֲשֶׁר הַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים שֶׁנִּפּוֹצִים בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, הֵם קְלִפָּה טְמֵאָה עַד מְאֹד, וּצְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם הַרְחֵק כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת, כִּי בְּרֶגַע אֶחָד יְכוֹלִים לִפֹּל לִשְׁאוֹל־תַּחְתִּית רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְגַם אוֹתָם הַמַּכְשִׁירִים שֶׁנִּקְרָאִים ״כְּשֵׁרִים״ וְכוּ׳ - הֲרֵי זֶה כְּסוּי מַטְעֶה, וּכְמוֹ הַחֲזִיר שֶׁפּוֹשֵׁט טְלָפָיו לְהַרְאוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר, וּבְעֶצֶם הוּא חֲתִיכַת טְמֵאָה!

וּמַרְגְּלָא בְּפוּמֵיהּ לוֹמַר, שֶׁעִקַּר הַנְּפִילָה בְּמַכְשִׁירִים טְמֵאִים אֵלּוּ נוֹבַעַ מֵחֲמַת שִׁעֲמוּם, שֶׁהָאָדָם הוּא מְשֻׁעֲמָם, וְאֵין לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת, וּמַגִּיעַ לְטִנּוֹפֶת שֶׁכָּזוֹ, כִּי ׳הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי שִׁעֲמוּם וְלִידֵי זִמָּה׳ (כְּתֻבּוֹת נט:), רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּטֵל - נֶאֱחָזִים בּוֹ כָּל־מִינֵי תַּאֲוֹוֹת וְדִמְיוֹנוֹת שֶׁל שֶׁקֶר, וּמְחַפֵּשׂ לְמַלֹּאוֹת זְמַנּוֹ עִם הִסְתַּכְּלוּת בַּמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים, וְזֶה מְבִיאוֹ לְמַה שֶּׁמְּבִיאוֹ, וְעַל־כֵּן הָעֵצָה הַיְעוּצָה הִיא שֶׁאָדָם יִהְיֶה עָסוּק בְּאֵיזֶה עֵסֶק, וּבִפְרָט בְּעֵסֶק שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְזֶה מַצִּיל אוֹתוֹ מִשַּׁעֲמוּם וּבַטָּלָה, וּכְבָר יֵשׁ לוֹ בְּמַה לְמַלֹּאת אֶת זְמַנּוֹ וּלְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, וְיִזְכֹּר הֵיטֵב שֶׁאֵין עֵצָה אַחֶרֶת אֶלָּא רַק לִהְיוֹת עָסוּק תָּמִיד - הֵן בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה, וְהֵן בְּעֵסֶק פַּרְנָסָה וְכוּ׳, וּלְהָסִיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל הַדְּמְיוֹנוֹת, עַד שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי.

וְתָמִיד כְּשֶׁמְּבַשְּׂרִים לְמוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁבְּעִקְבוֹת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁעוֹשֶׂה בָּעִנְיָן, זוֹכִים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים לִשְׁבֹּר אֶת מַכְשִׁירָם הַטָּמֵא, אִי־אֶפְשָׁר לְתָאֵר אֶת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת שֶׁל מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, וּמְבָרֵךְ אֶת הָעוֹשִׂים צַעַד כֹּה קָדוֹשׁ וְנִשְׂגָּב - שֶׁיִּזְכּוּ לִרְאוֹת הֵמּוֹן יְשׁוּעוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת בְּעֵבוּר זֶה, וּפַעַם כָּתַב לְאַחַת שֶׁנִּפְצָה אֶת הַמַּכְשִׁיר הַטָּמֵא לִרְסִיסִים (שו״ת ׳אִשִּׁים לְאִישׁ׳, ז״ך טֵבֵת תשפ״ד): ׳אֵין לָךְ מַשָּׂג כַּמָּה נַחַת רוּחַ גָּרַמְתְּ לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּדָבָר זֶה, הַאִם אֶפְשָׁר לָךְ לְתָאֵר מַה קּוֹרֶה בַּשָּׁמַיִם כְּשֵׁרוֹאִים נָשִׁים כְּשֵׁרוֹת מִתְגַּבְּרוֹת עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁלָּהֶן וְעוֹשׂוֹת פְּעֻלָּה כָּזֹאת לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה? בְּוַדַּאי פְּעֻלָּתְךְ בָּזֶה דְּבָרִים נוֹרָאִים וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים מֵעָלַיִךְ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְשָׂבַרְתְּ וְנִפַּצְתְּ אֶת כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה בְּאֹפֶן גָּדוֹל, אַשְׁרַיִךְ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵךְ׳!

וּפַעַם אָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁגַּם מִצַּד גַּשְׁמִיּוּת - הַמַּכְשִׁירִים פְּסוּלִים הֵם, כִּי כְּשֶׁאָדָם אוֹחֵז כָּזֶה מַכְשִׁיר בְּיָדוֹ, הֲרֵי הוּא שׁוֹרֵף שָׁעוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁל בַּטָּלָה, וּכְשֶׁמַּשְׁלִיךְ מֵעָלָיו אֶת הַטֻּמְאָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת - פִּתְאוֹם הוּא רוֹאֶה כַּמָּה זְמַן פָּנוּי יֵשׁ לוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים טוֹבִים וַחֲשׁוּבִים, וּבְרָכָה נִפְלָאָה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ, וְיֵשׁ לוֹ סַבְלָנוּת לְאִשְׁתּוֹ וְלִילָדָיו, וְכָל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ מִשְׁתַּנִּים לְגַמְרֵי, **וְכֵן בְּרוּחָנִיּוּת - כְּשֶׁאָדָם הוּא לֹא פּוֹגֵם, אֲזַי הוּא שָׁרוּי בְּרֶגַע נַפְשִׁי, מַה־שֶּׁאֵין־כֵּן אָדָם שֶׁמְּנֻחָ בְּתוֹךְ רֹעַ חֲטָאָיו - הוּא תָּמִיד עַצְבָּנִי וּמְבֻלְבָּל; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַיֵּם זֹאת הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה, וּלְהָסִיר מֵעָלָיו אֶת הַנֶּגַע הַטָּמֵא הַזֶּה!**

וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ (עַיֵּן סֵפֶר דַּרְכֵי אִישׁ, חֵלֶק א׳, עֶרֶךְ ׳טָהֳרָה׳) דִּבְרֵי מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁאָמְנָם הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל בְּעִנְיַן ״סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב״, שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׂים הַרְבֵּה טוֹב - הָרָע מִמֵּילָא נוֹפֵל, **עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁזֶּה נוֹגֵעַ לַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן הוּא לְקַיֵּם ״סוּר מֵרָע״ - רִאשׁ וְרִאשׁוֹן לְהָסִיר מֵעָלָיו אֶת כָּל הַכֵּלִים הַטְּמֵאִים הַלָּלוּ שֶׁהוֹרְסִים כָּל חֶלְקָה טוֹבָה, וְאַחַר־כָּךְ יוּכַל לָגֶשֶׁת לַ״עֲשֵׂה טוֹב״, כִּי אִם לֹא - הֲרֵי הוּא בְּגֶדֶר ׳טוֹבֵל וְשֶׁרֶץ בְּיָדוֹ׳ רַחֲמָנָא לִצְלָן!** וְיֵשׁ לְזֶה רֶמֶז בַּפָּסוּק (מִשְׁלֵי טז, ו) ״בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת ה׳ סוּר מֵרָע״ - בְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ לְיִרְאַת ה׳, שֶׁהֵם הַמַּכְשִׁירִים הַלָּלוּ שֶׁמְּקָרְרִים אֶת הָאָדָם מִיִּרְאַת־שָׁמַיִם, אֲזַי ׳סוּר מֵרָע׳ תְּחִלָּה, וְדוֹ״ק].

וּכְשֶׁאֶחָד תִּנָּה בְּפָנָיו אֵיךְ אֶפְשָׁר לְבָעֵר אֶת כָּל הַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים הַלָּלוּ מִן הָעוֹלָם, כִּי הִתְפַּשֵּׁט הַנֶּגַע בְּמַאד מְאֹד וְכוּ׳, עָנָה וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: **הָעִקָּר רְאֵה לִשְׁמֹר עַל עַצְמְךָ וְעַל בָּנֶיךָ מִשְּׁפַחְתֶּךָ שֶׁתִּתְרַחֲקוּ מִכָּל מִינֵי מַכְשִׁירִים טְמֵאִים, וְהַשְּׁאָר תִּסְמֹךְ עַל רַחֲמֵי שָׁמַיִם וְעַל הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹחֲמִים נֶגֶד זֶה כְּפִי כֹּחָם, וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְטַהֵר אֶת מַחֲנֵנוּ, וְתִשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וְיִתְגַּלֶּה כְּבוֹד שָׁמַיִם לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אָמֵן וְאָמֵן!**

***